

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: V. Lastavețchi)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: M. Guzun, L. Pruteanu, V. Buhnaci)

DECIZIE

27 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Întreprinderea Mixtă Compania Internațională de Asigurări „Transelit” Societate pe Acțiuni,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea Mixtă Compania Internațională de Asigurări „Transelit” Societate pe Acțiuni împotriva Companiei de Asigurări „Alliance Insurance Group” Societate pe Acțiuni, intervenient accesoriu Vasile Mladan cu privire la încasarea în ordine de regres a despăgubirii de asigurare, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 05 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 21 noiembrie 2017, ÎM CIA „Transelit” SA a depus cerere de chemare în judecată împotriva CA „Alliance Insurance Group” SA, intervenient accesoriu Vasile Mladan cu privire la încasarea în ordine de regres a despăgubirii de asigurare în sumă de 98 470,08 de lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 6 014,77 lei, a cheltuielilor de judecată compuse din taxă de stat în sumă de 3 134,55 de lei și cheltuielile de judecare a cauzei suportate pentru asistența juridică în sumă de 20000 de lei.

În motivarea acțiunii a indicat că la 07 octombrie 2015, între ÎM CIA „Transelit” SA și Dumitru Reniță a fost încheiat contractul de asigurare facultativă a mijlocului de transport CASCO nr. AC 01030CH/15, prin care s-a asigurat automobilul de model „Hyundai”, nr. de înmatriculare XXXXX, contra mai multor riscuri, inclusiv contra prejudiciilor rezultate din accidentele de circulație.

La 07 mai 2016, aproximativ la ora 20:00, în mun. Chișinău, pe strada Hajdeu intersecție cu str. Cojocarilor, s-a produs un accident rutier în care au fost implicate automobilul de model „Dacia Logan”, nr. de înmatriculare XXXXX, condus de către Vasile Mladan și automobilul de model „Hyundai”, nr. de înmatriculare XXXXX condus de către Dumitru Reniță. Evenimentul fost cercetat de către

SDAR a DP mun. Chișinău, care a întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție nr. MAI03336889 din 07 mai 2016 și a stabilit culpa exclusivă a intervenientului Vasile Mladan. Contravenientul a fost sancționat cu pedeapsă sub formă de amendă, în mărime de 50 unități convenționale și 6 puncte de penalizare.

Concomitent, s-a stabilit că contravenientul Igor Guzun poseda la momentul producerii accidentului de circulație, poliță de asigurare obligatorie de răspundere civilă seria RCAI nr. 001768642 valabilă pentru perioada 03 septembrie 2015 – 02 septembrie 2016, eliberată de către CA „Alliance Insurance Group” SA.

În continuare, părțile implicate în accidentul de circulație au declarat cazul presupus a fi asigurat la companiile de asigurări, cu care aveau întocmite contracte de asigurare. În consecință, de către ÎM CIA „Transelit” SA a fost deschis dosar de daune nr. 234/05-2016C din 10 mai 2016.

Urmare a examinării per ansamblu a materialelor dosarului de daune, s-a constatat că accidentul declarat reprezintă un caz asigurat și urmează a fi despăgubit conform prevederilor legale și convenționale în vigoare.

Astfel, în rezultatul operațiunilor de calcul, s-a stabilit că despăgubirea de asigurare a autovehiculului avariat de model „Hyundai”, nr. de înmatriculare XXXXX, constituia suma de 154 800,67 de lei.

Conform tranzacției de împăcare cu privire la plata despăgubirilor de asigurare, a fost dispusă recunoașterea evenimentului produs drept caz asigurat și achitarea despăgubirii de asigurare în sumă de 160 000 de lei, fapt confirmat prin dispozițiile de plată.

Reclamanta a menționat că CA „Alliance Insurance Group” SA a achitat parțial despăgubirea în cuantum de 56 329,92 de lei.

De altfel, la multiplele somații adresate pârâtului de a restitui în mod extrajudiciar suma despăgubirii de asigurare integral, inclusiv prin notificarea scrisă nr. 536CH/17 și remisă debitorului la 25 mai 2017, nu s-au soldat cu succes.

În consecință, asigurătorul de răspundere civilă auto, CA „Alliance Insurance Group” SA urmează să plătească păgubitului, iar în cazul celui ce a subrogat în drepturi pe păgubit - ÎM CIA „Transelit” SA despăgubirea în cuantum de 98 470,08 de lei.

Astfel, dreptul asigurătorului la acțiunea în regres, pentru despăgubiri, contra celor răspunzători de producerea prejudiciului, derivă din subrogarea în drepturile asiguratului sau, în limita indemnizației plătite și este valorificabil pe calea dreptului comun.

Prin hotărârea din 17 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, corectată prin încheierea din 23 ianuarie 2019, a fost respinsă integral, ca fiind neîntemeiată, cererea de chemare în judecată depusă de ÎM CIA „Transelit” SA; a fost încasat de la ÎM CIA „Transelit” SA în beneficiul CA „Alliance Insurance Group” SA cheltuielile de judecare a cauzei suportate pentru asistența juridică în sumă de 5000 de lei.

Invocând netemeinicia hotărârii primei instanțe, la 18 decembrie 2018, ÎM CIA „Transelit SA, a declarat apel, prin care a solicitat casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 05 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de ÎM CIA „Transelit” SA și s-a menținut hotărârea din 17 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, prin prisma art. 5, 16, 22, 23 a Legii cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagubele produse de autovehicule nr. 414-XVI din 22 decembrie 2006, art. 1329, 1415 din Codul civil, a considerat că prima instanța a determinat corect raportul juridic dedus judecății, circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei au fost stabilite și elucidate pe deplin, probelor prezentate a fost dată o apreciere completă, obiectivă și sub toate aspectele, iar hotărârea dată este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

Conform probatoriului administrat pe parcursul examinării cauzei, Colegiul a reținut că la 07 octombrie 2015, între ÎM CIA „Transelit” SA și Reniță Dumitru a fost încheiat contractul de asigurare facultativă a mijlocului de transport CASCO nr. AC 01030CH/15, prin care s-a asigurat automobilul de model „Hyundai”, nr. de înmatriculare XXXXX.

De altfel, Colegiul a reținut ÎM CIA „Transelit” SA la calcularea despăgubirii de asigurare, a aplicat prețurile pentru piese noi, originale, practicate de dealerul oficial al mărcii „Hyundai”, SRL „Pacific Motors Moldova”. Astfel, răspunderea în ordine de regres a CA „Alliance Insurance Group” SA nu poate fi angajată în fața ÎM CIA „Transelit” SA, or, ÎM CIA „Transelit” SA nu a calculat prejudiciul în conformitate reglementările speciale din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule.

La caz, instanța de apel a menționat că prevederile art. 23 alin. (1) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, expres stabilește că, despăgubirea pentru avarierea sau distrugerea autovehiculului nu poate depăși limita despăgubirii prevăzută de lege. Or, despăgubirea pentru avarierea sau distrugerea autovehiculului, grație calculării ei pe baza costului la piesele noi, depășește, în mod evident, limita despăgubirii prevăzută de legea specială.

La rândul său, diferența menționată nu permite aplicarea automată a prevederilor art. 16 alin. (1) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, care stabilește că în cazul asigurării de răspundere civilă, asigurătorul se obligă să plătească o despăgubire pentru prejudiciul de care asiguratul răspunde în temeiul legii față de terțe persoane păgubite și pentru cheltuielile suportate de asigurat în proces civil.

La fel, Colegiul a reținut că prejudiciul a fost achitat de ÎM CIA „Transelit” SA lui Dumitru Reniță în baza tranzacției de împăcare din 31 martie 2017. Or, compania care prestează servicii de asigurare obligatorie trebuie să recupereze doar prejudiciul calculat strict conform cerințelor legii speciale, nu însă și prejudiciul asupra mărimii cărui au convenit compania care prestează servicii de asigurare facultativă împreună cu clientul său.

La 04 februarie 2020, ÎM CIA „Transelit” SA a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii în sensul declarat.

În motivarea recursului a invocat că instanțele de judecată au aplicat eronat și au interpretat greșit normele de drept material, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei, au aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată, iar erorile comise au dus la încălcarea drepturilor recurente.

Totodată, recurența în susținerea recursului a indicat motive de fapt și de drept similare celor expuse pe parcursul cauzei în instanțele de judecată ierarhic inferioare.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 05 noiembrie 2019.

Materialele cauzei atestă expedierea participanților la proces a copiei deciziei motivate prin scrisoarea de însoțire din 10 decembrie 2019 (f.d. 203), or, la actele cauzei nu se regăsește dovada de recepționare a copiei decizie de către recurentă.

Astfel, recursul declarat la 04 februarie 2020, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 26 februarie 2020, prin scrisoarea de însoțire nr. 2ra-573/20, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia cererii de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței timp de o lună de la data recepționării (f.d. 218).

Conform avizelor de recepție, copia recursului a fost recepționată la 28 februarie 2020 de Vasile Mladan și la 02 martie 2020 de CA „Alliance Insurance Group” SA (f.d. 221-223).

Astfel, la 12 martie 2020, CA „Alliance Insurance Group” SA a depus referință, prin care a solicitat respingerea recursului declarat de ÎM CIA „Transelit” SA, ca inadmisibil.

Prin încheierea din 08 mai 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de ÎM CIA „Transelit” SA a fost considerat admisibil și a fost fixat spre examinare într-un complet de 5 judecători, în vederea examinării fondului recursului.

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursurile s-au examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererile de recurs și referință au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurența și intimații au avut posibilitate să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse.

Verificând decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului cu casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze

integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurente, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza Garda Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; Moreira Ferreira vs Portugalia (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, recurenta nu a prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

Esența articolelor 432 și 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă oferă instanței de recurs competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și a temeiniciei acesteia. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost prezentate de părți și stabilite de instanțele de judecată în fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

În debut, Colegiul atestă că ÎM CIA „Transelit” SA înaintând acțiune în instanță împotriva CA „Alliance Insurance Group” SA, intervenient accesoriu Vasile Mladan a solicitat încasarea în ordine de regres a despăgubirii de asigurare în sumă de 98470,08 de lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 6 014,77 lei, a cheltuielilor de judecată compuse din taxă de stat în sumă de 3 134,55 de lei și cheltuielile de judecare a cauzei suportate pentru asistența juridică în sumă de 20000 de lei.

Fiind investită cu examinarea prezentei cauze, prima instanță prin hotărârea din 17 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, corectată prin încheierea din 23 ianuarie 2019, a respins integral, ca fiind neîntemeiată, cererea de chemare în judecată depusă de ÎM CIA „Transelit” SA CA „Alliance Insurance Group” Societate pe Acțiuni, intervenient accesoriu Vasile Mladan cu privire la încasarea în ordine de regres a despăgubirii de asigurare, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată. Totodată, a încasat de la ÎM CIA „Transelit” SA în beneficiul CA „Alliance Insurance Group” SA cheltuielile de judecare a cauzei suportate pentru asistența juridică în sumă de 5 000 de lei.

Verificând legalitatea hotărârii primei instanțe, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 05 noiembrie 2019 a respins apelul declarat de ÎM CIA „Transelit” SA și a menținut hotărârea din 17 decembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În sensul art. 130 alin. (2) - (4) Cod de procedură civilă, nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea,

veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În concordanță cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 241 alin. (5), (6) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

Art. 373 alin. (1) - (3) Cod de procedură civilă, stabilește că instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță.

De altfel, în sensul art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel a fost adoptată cu încălcarea normelor de drept procedural și material, prin ce se impune casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare în următoarele circumstanțe.

Deci, în cardul derulării procesului judiciar s-a constatat că la 07 mai 2016, aproximativ ora 20:00, în mun. Chișinău, pe strada Hâjdeu intersecție cu strada Cojocarilor, s-a produs un accident rutier cu implicarea automobilului de model „Dacia Logan”, nr. de înmatriculare XXXXX, condus de șoferul Vasile Mladan și automobilului de model „Hyundai Tucson”, nr. de înmatriculare XXXXX, condus de către șoferul Dumitru Reniță.

Conform procesului-verbal cu privire la contravenție nr. MAI03 336889 din 07 mai 2016, vinovat de comiterea accidentului rutier a fost recunoscut șoferul automobilului de model „Dacia Logan”, nr. de înmatriculare XXXXX, condus de Vasile Mladan, care la acel moment dispunea de Polița de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto internă (RCA) RCAI-1768642 valabilă pentru perioada 03

septembrie 2015 – 02 septembrie 2016, eliberată de către CA „Alliance Insurance Group” SA.

La rândul său, șoferul automobilului de model „Hyundai Tucson”, nr. de înmatriculare XXXXX, Dumitru Reniță, la momentul producerii accidentului rutier, dispunea de contract de asigurare facultativa a mijlocului de transport (CASCO) nr. AC01030CH/15 din 07 octombrie 2015, încheiat cu ÎM CIA „Transelit” SA.

Actele cauzei mai denotă că în legătură cu producerea cazului asigurat, ambele companii de asigurare, în conformitate cu art. 19 din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule nr. 414-XVI din 22 decembrie 2006, au deschis dosare de daune și au întocmit procesele-verbale de constatare a pagubelor.

Conform materialelor cauzei, pentru soluționarea amiabilă a litigiului civil la acțiunea lui Dumitru Reniță împotriva ÎM CIA „Transelit” SA, intervenient accesoriu CA „Alliance Insurance Group” SA, în baza tranzacției de împăcare din 31 martie 2017, ÎM CIA „Transelit” SA a achitat reclamantului suma de 160 000 de lei.

În atare circumstanțe, ÎM CIA „Transelit” SA a solicitat compensarea despăgubirii de asigurare în ordine de regres de la asigurătorul responsabil pe caz, însă CA „Alliance Insurance Group” SA a achitat doar suma de 56 329,92 de lei, considerând că aceasta sumă constituie prejudiciul real cauzat ca urmare a accidentului rutier.

În conformitate cu prevederile art. 432, alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Astfel, Colegiul consideră necesar a menționa că instanțele de judecată ierarhic inferioare au dat o apreciere arbitrară probelor, fapt ce denotă o examinare superficială a cauzei cu care au fost investite

În speță, se reține că esența litigiului între părți, reprezintă divergențele ce țin de costul reparației automobilului deteriorat în rezultatul comiterii accidentului rutier din data de 07 mai 2016.

Conform art. 1 din Legea cu privire la asigurări nr. 407-XVI din 21 decembrie 2006, caz asigurat – risc asigurat, prevăzut în contractul de asigurare, a cărui producere conferă asiguratului dreptul de a fi indemnizat sau despăgubit de către asigurător; risc asigurat – fenomen, eveniment sau grup de fenomene sau evenimente prevăzute în contractul de asigurare care, odată produse, pot genera prejudicii bunurilor sau persoanei asigurate. (În asigurările de viață, fenomenul de supraviețuire și fenomenul de deces se încadrează în noțiunea de risc asigurat).

În sensul art. 3 lit. c) al aceiași legi, obiectul asigurării îl constituie interesele patrimoniale ce nu contravin legislației Republicii Moldova, corelate cu răspunderea pe care asiguratul o poartă față de persoanele fizice sau persoanele juridice pentru prejudiciile cauzate lor (asigurarea de răspundere civilă).

Conform art. 22 alin. (1) al Legii cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule nr. 414-XVI din 22

decembrie 2006, despăgubirile se stabilesc în baza unui acord scris între persoana păgubită sau reprezentantul ei legal și asigurător ori, în cazul în care nu s-a ajuns la nici o înțelegere, prin hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă.

În corespundere cu art. 22, alin. (7), (8) al aceleiași legi, în cazul avarierii sau distrugerii de bunuri, despăgubirea se stabilește în conformitate cu legislația în vigoare privind acoperirea cuantumului pagubelor aduse bunurilor, ținându-se cont de pretențiile formulate de persoana păgubită, fără a se depăși diferența dintre valoarea acestor bunuri din momentul producerii accidentului și valoarea rămasă și limita maximă a despăgubirilor de asigurare prevăzută de prezenta lege. În cuantumul despăgubirilor se includ cheltuielile: a) aferente acțiunilor de limitare a pagubelor; b) de transport al bunurilor la locul de reparație, parcare sau depozitare; c) aferente cazului asigurat, suportate în proces civil de către asigurat sau păgubit; d) aferente expertizei tehnice efectuate la cererea păgubitului conform art. 21 alin. (2) sau în temeiul unei hotărâri judecătorești.

Art. 23 alin. (1), (2) al Legii cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule nr. 414-XVI din 22 decembrie 2006, statuează că despăgubirea pentru avarierea sau distrugerea autovehiculului nu poate depăși nici una din următoarele valori: a) valoarea pagubei real suportate; b) diferența dintre valoarea autovehiculului la data producerii accidentului și valoarea rămasă; c) limita despăgubirii prevăzută de prezenta lege. În cazul daunei parțiale, valoarea pagubei real suportate este egală cu costul reparației părților componente sau a pieselor avariate ori cu costul de înlocuire a acestora, inclusiv cheltuielile pentru materiale, pentru lucrările de demontare și montare aferente reparațiilor și înlocuirilor necesare.

Urmează a specifica că costul reparației autovehiculului se stabilește pe baza documentelor eliberate de unitatea de specialitate acceptată de părți, în concordanță cu prevederile art. 23 alin. (4) al aceleiași legi.

În sensul art. 23 alin. (11) al Legii cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule nr. 414-XVI din 22 decembrie 2006, indiferent de vechimea de exploatare a autovehiculului și parcursul acestuia, în cazul în care despăgubirea de asigurare se solicită în numerar sau prin virament în contul bancar al persoanei păgubite, cuantumul despăgubirii de asigurare se stabilește luând în calcul prețurile medii practicate de minimum trei unități de specialitate acceptate de părți pentru manopera și pentru materialele aferente reparației sau înlocuirii părților componente și pieselor avariate, precum și pentru părți componente și piese noi fabricate în bază de licență sau originale foste în folosință care corespund cerințelor tehnice și de securitate rutieră. În cazul când părțile componente și piesele noi fabricate în bază de licență sau cele originale foste în folosință nu sunt disponibile pe piața autohtonă, paguba real suportată pentru autovehicule se va determina ținând cont de prevederile alin. (8).

De altfel, conform art. 23, alin. (12)-(13) al Legii cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule nr. 414-XVI din 22 decembrie 2006, actele de evaluare a despăgubirii de asigurare întocmite fără respectarea prevederilor prezentului articol nu pot servi drept temei pentru achitarea despăgubirii de asigurare. În cazul unui dezacord între părți în privința alegerii expertului independent sau a unității de specialitate ce trebuie să stabilească costul reparației părților componente sau a pieselor avariate, costul lucrărilor de reparație, valoarea autovehiculului la momentul accidentului sau

valoarea rămasă, părțile urmează să menționeze acest fapt în dosarul de daune, fiind îndreptățite legal să apeleze individual la serviciile experților independenți sau ale unităților de specialitate pentru stabilirea pagubelor. În acest caz, la plata despăgubirii de asigurare, părțile vor ține cont de prevederile art. 22, alin. (1) și ale art. 28, alin. (2) și (3).

Mai mult, conform art. 1329, alin. (1) Cod civil (în vigoare la data de referință), asigurătorul care a plătit despăgubirea de asigurare preia, în limitele acestei sume, dreptul la creanță pe care asiguratul sau o altă persoană care a încasat despăgubirea de asigurare îl deține în raport cu terțul responsabil de producerea pagubei dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Conform art. 1415, alin. (1) Cod civil (în vigoare la data de referință), persoana care a reparat prejudiciul cauzat de o altă persoană are dreptul la o acțiune de regres împotriva acesteia în mărimea despăgubirii plătite persoanei vătămate dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Art. 1416, alin. (2) Cod civil (în vigoare la data de referință), statuează că instanța de judecată, adoptând hotărâre cu privire la reparația prejudiciului, obligă autorul prejudiciului să pună la dispoziție un bun de același gen și de aceeași calitate, să repare bunul pe care l-a deteriorat ori să compenseze integral prin echivalent bănesc prejudiciul cauzat.

Prin prisma normelor precitate, Colegiul reține că la caz despăgubirea de asigurare de către instanțele de judecată a fost calculată eronat, urmare a examinării superficiale a materialelor cauzei și aprecierii arbitrare a probelor prezentate de părți, în cazul în care între asigurătorul ÎM CIA „Transelit” SA și persoana păgubită Dumitru Reniță a fost încheiată la 31 martie 2017 o tranzacție de împăcare, pentru soluționarea amiabilă a litigiului civil aflat spre examinare, iar față de CA „Alliance Investments Grup” SA, ÎM CIA „Transelit” SA este în drept de a înainta pretenții în ordine de regres în limita despăgubirii plătite persoanei vătămate, având în vedere că părțile au stabilit mărimea pagubei real suportate.

La caz, Colegiul consideră necesar a învedera că actele cauzei nu denotă faptul acceptării de către ÎM CIA „Transelit” SA a cuantumului despăgubirii de asigurare stabilit de CA „Alliance Investments Grup” SA în raport cu prețurile medii practicate de minimum trei unități de specialitate, în sumă de 56 329,92 de lei, care a fost stabilit în baza Notei Informative nr. 123/17 din 04 mai 2017, întocmită de SRL „Eurotaxglas” (concluzie care nu are o careva valoare juridică, fiind întocmită de o persoană neacreditată).

Totodată, instanța de recurs observă că în ofertele prezentate, care au stat la baza emiterii notei informative supra indicate, au fost indicate doar prețurile pentru piesele de schimb indicate în procesele-verbale de constatare a daunelor din 12 mai 2016 și din 24 mai 2016, fără a fi luate în calcul costul lucrărilor de reparație (manoperă), ceea ce contravine art. 23, alin. (2) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule nr. 414 din 22 decembrie 2006 și art. 1416, alin. (2) Cod civil.

Mai mult, se impune a evidenția că la adoptarea hotărârilor instanțele de judecată nu au examinat ca probă Avizul consultativ al expertului nr. 1291 din 30 noiembrie 2016 și Suplimentul al Avizul consultativ al expertului nr. 1291 din 30 noiembrie 2016, prin care a fost stabilit valoarea prejudiciului în sumă de 154 800 de lei, de către expertul judiciar a Centrului Național de Expertize Judiciare,

Adrian Cechin, în care la stabilirea prejudiciului cauzat automobilului s-au luat în calcul atât piesele de schimb cât și manopera.

În atare circumstanțe, Colegiul constată că instanța de apel nu a motivat de ce a pus la baza emiterii hotărârii Nota informativă nr. 123/17 din 04 mai 2017 eliberată de expertul SRL „Eurotaxglas”, Silviu Dioneac (care nu este inclus în Registrul de stat al experților judiciari), în care a fost inclus doar prețul pieselor de schimb, fără a fi inclus și costul lucrărilor de reparație, prezentată de partea pârâtă, fără a reține spre examinare și probe prezentate de reclamanta/ apelantă.

Reieșind din cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel a fost adoptată arbitrar, fără o apreciere a argumentelor și probelor invocate de apelanți și intimați în coroborare cu cumulul de probe prezent la dosar, iar faptul dat indică incontestabil la încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială și evazivă atât a apelului, cât și a cauzei deduse judecării, fără a fi verificată, în condițiile legii, legalitatea hotărârii contestate.

În atare condiții, instanța ierarhic inferioară avea obligația rezultând din prevederile art. 373 alin. (2) Cod de procedură civilă, de a da un răspuns cert referitor la relevanța unui înscris sau altuia. Or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele, rezultând din prevederile art. 130 alin. (4) Cod de procedură civilă.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6 § 1 CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994). CEDO reiterează că, deși articolul 6 § 1 obligă instanțele să își motiveze hotărârile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, 19 aprilie 1994, pct. 61, seria A nr. 288). Instanțele trebuie să răspundă la argumentele esențiale ale părților, dar măsura în care se aplică această obligație poate varia în funcție de natura hotărârii și, prin urmare, trebuie apreciată în baza circumstanțelor cauzei (Hiro Balani împotriva Spaniei, 9 decembrie 1994, pct. 27).

Tot aici, este de menționat că în cadrul soluționării cauzei, probele din dosar se cercetează doar în ansamblul și în interconexiunea acestora, or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Mai mult, în conformitate art. 390 alin. (1) lit. e), f) Cod de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă și concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

Or, în sensul art. 6 CEDO, instanțele de judecată trebuie să indice, cu suficientă claritate, motivele pe care se întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, noțiunile ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării. CEDO, în cauza Suominen vs. Finlanda, a reținut că „... o funcție a unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult ca atât, o hotărâre motivată oferă părții posibilitatea să o conteste,

precum și posibilitatea de a revedea decizia de către instanța de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public a administrării justiției”.

Totodată, în cauza Van de Hurk v. Olandei, hotărârea din 19 aprilie 1994, și cauza Dulaurans v. Franței, Hotărârea din 21 martie 2000, paragraful 33, CEDO a statuat că dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă cererile și observațiile părților sunt într-adevăr „auzite”, adică examinate conform normelor de procedură de către tribunalul sesizat.

Altfel spus, art. 6 impune „tribunalului” obligația de a proceda la o examinare efectivă a mijloacelor, argumentelor și al elementelor de probă ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța”. CEDO nu își propune să garanteze drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective (cauza Artico v. Italiei, Hotărârea din 13 mai 1980, seria A nr. 37, p. 16, paragraful 33).

Prin urmare, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea adoptată.

Dreptul de a fi auzit, prin urmare, a fost încălcat, or dreptul în cauză include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse, ceea ce nu a fost îndeplinit de instanța de apel.

În consecință, Colegiul, verificând conținutul deciziei contestate, în raport cu materialele dosarului, argumentele invocate în recurs, conchide că instanța de apel, s-a referit în mod declarativ la normele dreptului material pe care le-a considerat aplicabile speței, fără să se expună asupra circumstanțelor concrete ale cauzei și probelor administrate în cadrul judecării cauzei pe care se întemeiază concluziile privitoare la aceste circumstanțe și fără a indica motivele pentru care anumite argumente invocate de părți nu au fost reținute, nefiind nici supuse aprecierii.

Este de menționat că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți.

Mai mult, hotărârea trebuie să se fondeze pe lege, trebuie să rezolve, într-o manieră certă, explicit sau implicit, toate cererile invocate de părți, conform principiului nr. 6 al Recomandării nr. 5 din 1984, adoptată la de Comitetul Miniștrilor al Consiliului European, privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, ceea ce în speță lipsește.

Or, în sensul principiului procesului echitabil, garantat de art. 6 CEDO, motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că cererile lor au fost analizate cu atenție și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar.

Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul și a casa integral decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/ netemeiniciei acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanțele cauzei, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Întreprinderea Mixtă Compania Internațională de Asigurări „Transelit” Societate pe Acțiuni.

Se casează integral decizia din 05 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea Mixtă Compania Internațională de Asigurări „Transelit” Societate pe Acțiuni împotriva Companiei de Asigurări „Alliance Insurance Group” Societate pe Acțiuni, intervenient accesoriu Vasile Mladan cu privire la încasarea în ordine de regres a despăgubirii de asigurare, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Galina Stratulat